

STICHTING HERDENKING 15 AUGUSTUS 1945

Jaarverslag 2016

Inleiding

Stichting Herdenking 15 Augustus 1945 is in 1980 opgericht met als doel elk jaar een waardige herdenking te organiseren en in verband daarmee bekendheid te geven aan de geschiedenis van het Indisch verleden. De jaarlijkse herdenking wordt georganiseerd bij het Indisch Monument, dat op 15 augustus 1988 door Koningin Juliana is onthuld. Op de dag voorafgaande aan de jaarlijkse herdenking vindt een herdenking plaats bij de Indische Gedenkplaat in het gebouw van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Dit jaarverslag geeft de activiteiten weer die de Stichting in het afgelopen jaar heeft ondernomen te beginnen met de herdenking in het gebouw van de Tweede Kamer op 14 augustus 2016. Daarna volgden op 15 augustus 2016 de ontmoetingsochtend in het World Forum, de nationale herdenking bij het Indisch Monument en de afsluiting van de dag met de Indische Salon, de koempoelan en de Indische lunch eveneens in het World Forum in Den Haag.

Namens de Stichting zijn bij alle erevelden in het buitenland kransen gelegd.

Oprichting en doelstelling van de Stichting

In Nederlands-Indië eindigde de oorlog niet op 5 mei 1945. Pas op 15 augustus 1945 capituleerde Japan na de atoombommen op Hiroshima en Nagasaki. In 1970 werd deze datum voor het eerst herdacht in Nederland. In 1980 werd Stichting Herdenking 15 Augustus 1945 opgericht om hiervan een jaarlijkse gebeurtenis te maken. Naast de organisatie van de herdenking houdt de Stichting zich ook bezig met het geven van voorlichting over de oorlog in Zuidoost Azië.

14 augustus 2016: herdenking in de Tweede Kamer

In het gebouw van de Tweede Kamer werden bij de Indische plaquette de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog in Zuidoost Azië herdacht.

Aanwezig waren woordvoerders van de fracties van de Eerste en Tweede Kamer, vertegenwoordigers van de bij de Stichting aangesloten organisaties en genodigden. De voorzitter van de stichting, Erry Stoové, en de voorzitter van de Tweede Kamer, Mevrouw Khadija Arib, hielden een toespraak.

De toespraken zijn integraal opgenomen op de website: www.indieherdenking.nl

Na de toespraken werd door Mevrouw Khadija Arib samen met de waarnemend-voorzitter van de Eerste Kamer, de heer Flierman, een krans gelegd bij de Indische Plaquette namens de Staten-Generaal. Vervolgens legde de voorzitter van Stichting Herdenking 15 Augustus 1945, Erry Stoové, een krans.

De bijeenkomst werd beëindigd met het defilé langs het gedenkboek met de namen van de oorlogsslachtoffers.

15 augustus 2016: de nationale herdenking

Thema: Oost, west, thuis best?

Het thema van de Indiëherdenking was dit jaar *Oost, west, thuis best?* en behelst het verlangen naar een vaderland, het verlaten van je thuis tijdens de oorlog, het verlies van een land, de jaren na de oorlog in een nieuw land wat (noodgedwongen) thuis wordt. Het vraagteken nodigt mensen uit dieper na te denken over de kern van dit gezegde in relatie tot de periode rondom en na 15 augustus 1945 en wat het betekende om huis en haard te verliezen. Dit thema keerde in 2016 zowel in de Indische Salons terug, als in de campagnes en de artistieke omlijsting van de Indiëherdenking op 15 augustus.

Artistieke omlijsting Indiëherdenking

De hoofdspreker van het ochtendprogramma was theatermaakster en schrijfster Yvonne Groeneveld, die muzikaal begeleid werd door gitarist Erwin van Ligten. Esther Scheldwacht hield een prachtige voordracht. *Creative writer* Fenna van der Goot heeft tijdens het ochtendprogramma twee liederen gezongen, die zij speciaal geschreven en gecomponeerd heeft voor de Indiëherdenking, uiteraard toegespitst op het thema *Oost, west thuis best?*

De nationale herdenking bij het Indisch Monument

Conform het beleid de betrokkenheid van jongeren bij de herdenking te versterken, werd dat dit jaar ook in het programma van de herdenking opgenomen. Naast de traditionele muzikale elementen, verzorgd door De Residentie Bach Ensembles en de kapel van de Koninklijke Luchtmacht, trad Blaudzun op.

Frans Leidelmeijer vertelde over de ervaringen van Indo-Europeaanse gezinnen in het bezette Indië, die uit elkaar werden gereten, met een vader in het kamp en de rest van het gezin die zich als buitenkamper moest weten te redden. Iris Taal, leerlinge van het Vrijzinnig Christelijk Lyceum (VCL), legde uit hoe muziek velen in de kampen troost en kracht had gegeven.

De eerste krans werd namens de koninkrijksregering gelegd door de minister-president en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Adjudant b.d. Frits Drijssen en de heer Max Rijkschroeff legden de tweede krans, voor alle slachtoffers van oorlogsgeweld en burgerslachtoffers. Om aan te geven dat we moeten blijven herdenken legden mevrouw Mary Hoyer - Joly met twee dochters, kleindochter en achterkleindochter de derde krans. Vervolgens legden overige autoriteiten en organisaties nog acht kransen.

Tijdens het luiden van de Indische Klok, de minuut stilte en het spelen en zingen van het Wilhelmus gingen de gedachten uit naar alle slachtoffers van de oorlog tegen en de bezetting door Japan.

Ook dit jaar vloog de Catalina vliegboot van de stichting Vrienden van de Catalina over het Monument. Hierna werd de plechtigheid afgesloten met het defilé, waarbij weer veel boeketten en zonnebloemen bij het Monument werden gelegd.

Naast vele vrijwilligers werd de herdenking ondersteund door het Nationaal Comité 4en5 mei, personeel en vaandelwacht van het Regiment van Heutsz , zeekadetten van het korps Rotterdam en leerlingen van het VCL.

Ook dit jaar werd de herdenking gepresenteerd door Angelique Jansen.

De herdenking werd bijgewoond door ca 3.000 mensen.

Zij, de 1e generatie, die de Tweede Wereldoorlog hebben meegemaakt, worden in aantallen steeds minder. De belangstelling van de 2^e en ook de 3^e generatie voor deze herdenking blijft onverminderd groot. Het Bestuur van de stichting is zich daarvan bewust en bezint zich op de toekomst. Met diverse activiteiten worden deze generaties steeds intensiever bij de herdenking betrokken.

Overige herdenkingen betrekking hebbend op het einde van de Tweede Wereldoorlog in Zuid-Oost Azië

Naast vele lokale herdenkingen in Nederland werd ook in het buitenland het einde van de Tweede Wereldoorlog in Zuid Oost Azië herdacht. Traditiegetrouw waren de diplomatieke vertegenwoordigers van landen waar zich erevelden bevinden verzocht, op deze lustrumherdenking namens de Stichting een krans te leggen. De Oorlogsgravenstichting verleende hierbij organisatorische medewerking. Op alle veertien erevelden werden zo de slachtoffers van oorlog, bezetting en krijgsgevangenschap herdacht.

Het betrof alle erevelden in Indonesie, de erevelden Don Ruk en Chung Kai te Kanchanaburi in Thailand, het Kranji War Memorial in Singapore, het Thanbyuzayat War Cemetery in Myanmar en Perth Australië, het Yokohama War Cemetery en het Kruismonument te Mizumaki.

Fotocampagne *Thuis in beeld*

Met de fotocampagne *Thuis in beeld* hebben we mensen in de aanloop naar 15 augustus opgeroepen een foto in te sturen die voor hen het gevoel van thuis symboliseert. Een thuisgevoel is iets persoonlijks, is van alle tijden en dus generatie-overstijgend. De beelden kunnen van alles zijn: de huiskamer van oma, een oude foto uit Indië, maar ook een foto van een gebeurtenis of speciaal voorwerp waar een verhaal achter zit gerelateerd aan het thema. Daarbij vroegen we ook naar het achterliggende verhaal. Uit de inzendingen selecteerden we 3 mooie verhalen en foto's, die vervolgens centraal stonden tijdens de Indische Salon op 15 augustus. Pamela Pattynama (bijzonder hoogleraar Koloniale en Postkoloniale literatuur- en cultuurgeschiedenis) gaf een beeldanalyse van de foto's.

Pop-up expositie *Thuis in beeld*

In het kader van de *Thuis in beeld*- campagne zijn de ingezonden verhalen en foto's omgezet tot een pop-up expositie ter gelegenheid van de Indiëherdenking. Deze pop-up expo bestond uit 2 delen: een huiskamersetting en een wand met polaroids. De huiskamersetting had tot doel het thuis in beeld-gevoel te versterken. De winnaars van de wedstrijd kregen met hun foto zowel tijdens de Indische Salon als in de huiskamersetting een centrale plek. Daarnaast zijn door grafisch vormgever Michiel Schippers van Savant Communicatie van alle ingezonden foto's A5 formaat-polaroids gemaakt, gecombineerd met een citaat, zodat alle verhalen een plek kregen in de expositie. De volledige verhalen en foto's zijn tevens opgenomen in een bundel, die in de pop-up expositie te bekijken was.

De pop-up constructie heeft als kracht dat deze nogmaals ingezet kan worden.

Programma World Forum

In 2016 werd er weer een ochtendprogramma belegd in het World Forum, nadat in 2015 was afgeweken van deze traditie door de verbouwing van het World Forum.

In 2016 werden een aantal programmaonderdelen ingezet om ook een jongere generatie aan te spreken. Daarbij is er rekening mee gehouden dat ook de oudere (eerste) generatie zich blijft herkennen in de herdenking.

De opening werd voor het eerst verzorgd door Erry Stoové, de nieuwe voorzitter van de Stichting Herdenking 15 Augustus 1945. De presentatie van het ochtendprogramma was in handen van Ruben Dingemans.

Tijdens het ochtendprogramma verzorgde theatermaakster en actrice Yvonne Groeneveld een persoonlijk verhaal, waarbij ze werd begeleid door gitarist Erwin van Ligten. Theatermaakster en actrice Esther Scheldwacht droeg een column voor waarbij ze inging op wat herdenken bij haar als tweede generatie voor gevoelens en gedachten oproept.

Tussen de programmaonderdelen in zong de jonge zangeres Fenna van der Goot twee liederen die ze speciaal rond het thema Oost west, thuis best? schreef.

Na de nationale herdenking werd de Indische lunch, de koempoelan, met passende ondersteunende muziek gehouden.

Het ochtendprogramma werd dit jaar minder goed bezocht dan in 2014. (in 2015 werd er geen ochtendprogramma georganiseerd i.v.m. de verbouwing van het WF). Wel waren er meer deelnemers aan de lunch. Het middagprogramma werd goed bezocht, vergelijkbaar met het aantal deelnemers in 2014 en 2015.

Ondersteuning aan deelnemers

Voor de psychische steunbehoefte maakte de Stichting dankbaar gebruik van de geboden hulp door Stichting Pelita. Onder leiding van Peter Neeb, adviseur van Stichting Herdenking, vonden er gesprekken plaats.

Bestuursaangelegenheden

Het bestuur kwam dit jaar 12 maal bijeen. Er wordt afwisselend vergaderd op Landgoed Bronbeek in Arnhem, waar het secretariaat zich bevindt en bij de Oorlogsgravenstichting in Den Haag.

De jaarvergadering van afgevaardigden van de "Aangesloten Organisaties" vond plaats op 24 maart 2016 op Landgoed Bronbeek in Arnhem.

Samenwerking Nationaal Comité 4 en 5 mei

In de verslagperiode werd de samenwerking gecontinueerd met het Nationaal Comité 4 en 5 mei ter ondersteuning van de organisatie van de nationale herdenking bij het Indisch Monument. Het Comité is goed op de hoogte van alle logistieke zaken en ondersteunt de stichting op een constructieve manier. De evaluatie van de herdenking werd in september en oktober gehouden en afgerond.

Samenwerking met het Indisch Herinneringscentrum (IHC)

De samenwerking tussen Stichting Herdenking en het Indisch Herinneringscentrum is vastgelegd in een convenant. Een bestuurscommissie, bestaande uit twee leden van elke stichting en de directeur van het IHC, ziet toe op de samenwerking. De samenwerking met het IHC verloopt constructief. Het IHC biedt projectondersteuning. Het doel van de samenwerking is een breder en vooral jonger publiek te kunnen aanspreken. Dit alles geschiedt met financiële ondersteuning van het Vfonds.

Herdenkingssymbool de Melati (Indische Jasmijn)

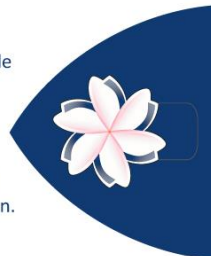
Om de jaarlijkse Herdenking op 15 augustus meer herkenbaar te maken binnen de Indische gemeenschap en vooral ook daarbuiten, dragen wij het herdenkingssymbool de Melati uit. De Melati is ongekend populair: er zijn nu al in Nederland zo'n 15.000 Melati-dragers.

Op 15 augustus herdenkt Nederland de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog in Azië.

Als teken van respect, betrokkenheid en medeleven dragen wij de **Melati**, de Indische jasmijn.

www.indieherdenking.nl

Gezamenlijke projecten met het IHC : Gedeeld Verleden, Gedeelde Toekomst 2016: Oost west, thuis best?

In 2016 hebben het Indisch Herinneringscentrum (IHC) en de Stichting Herdenking het derde jaar afgerond van het programma Gedeeld Verleden, Gedeelde Toekomst. Het eerste jaar (2014) was een pilot. Er zijn toen meerdere activiteiten in gang gezet, die in 2015 en 2016 verder ontwikkeld zijn op basis van een jaarlijkse evaluatie. In 2016 is er een gedigitaliseerd aanmeldsysteem gebouwd. De aanmelding verliep dit jaar daardoor vrijwel probleemloos. Naast het grote succes van de Melati als hét symbool van de Indiëherdenking en de impact van de #ikherdenk-campagne, hebben de Indische Salons

elk jaar een groeiende verspreiding, bereik en bekendheid gekregen. De Salons zijn inmiddels een begrip geworden.

Vanwege het feit dat de eerste generatie onvermijdelijk wegvalt is het van belang dat de nationale Indiëherdenking structureel blijft vernieuwen en verjongen. In 2016 zijn daartoe enkele belangrijke stappen gezet, zowel organisatorisch als inhoudelijk, waaronder het optreden van Blaudzun. Hiermee werd het publiek van de 1^e en 2^e generatie verbonden met een succesvolle jonge Indische Nederlander van de 3^e generatie. Het thema *Oost West Thuis Best?* liep het hele jaar als een rode draad door de programmering van activiteiten en de herdenking heen. Een overkoepelend thema werkt verbindend en dat zetten we in 2017 voort. Met de actieve inzet van sociale media en het inzetten van krachtige online campagnes, werd met name de groep latent geïnteresseerden (interactief) bereikt.

De resultaten van 2016 in cijfers:

- Bezoekers Indisch Monument **3.000** en World Forum **1.200**
- Facebookleden Indiëherdenking: van **0** in mei naar **920** in oktober
- Facebookleden IHC: van **1.708** in januari naar **2.681** in oktober
- #ikherdenk-campagne: #ikherdenk was op twitter op 15-8 weer **trending topic**. Daarnaast diverse videostatements in navolging van vorig jaar met een aanzienlijke groei in het bereik. In totaal 33 video's met een bereik van **108.932 unieke weergaven**.
- Thuis in Beeld-campagne i.h.k.v. het jaarthema van de Indiëherdenking "Oost, west, thuis best?" over het thuisgevoel van diverse Indische Nederlanders. In totaal 6 video's met een bereik van **97.360 unieke weergaven**.
- **De Indische Salons** zaten dit jaar tjokvol en er zijn zelfs wachtlijsten in het leven geroepen. Waar we vorig jaar nog op 8 Salons zaten met een publiek van gemiddeld 60 personen, is het dit jaar uitgegroeid tot maar liefst **13 Salons**, waarbij het bezoekersaantal is gestegen naar gemiddeld rond de **100**. We merken dat **Indische Salons bijdragen aan algemene bekendheid van het IHC en de Stichting Herdenking**. Niet alleen door onze fysieke aanwezigheid, maar ook door de structurele online verspreiding van het bericht over de Salons vooraf. Een greep: het Facebookbericht ter aankondiging van de Indische Salons van 11 juni en 1 oktober jl. hadden **een bereik van respectievelijk 23.200 en 28.300 personen**.

Indische Salons 2016

- 2 april, Leeuwarden
- 5 mei, Amsterdam
- 15 mei, Amersfoort
- 28 mei, TTF Den Haag
- 5 juni, TTF Den Haag
- 11 juni, Den Haag
- 27 juni, Enschede
- 10 juli, Culemborg
- 15 augustus, Den Haag
- 1 oktober, Rotterdam
- 12 november, Breda
- 26 november, Alkmaar
- 6 december, Maastricht

Media aandacht

Bij elke relevante uiting van IHC en stichting 15 Augustus 1945 vermelden we vfonds. Dus bij persberichten, programmaboekjes, websites en sociale media. Dat bij de berichtgeving het vfonds altijd als belangrijke (financiële) ondersteuner wordt benoemd, draagt op een positieve manier bij aan de zichtbaarheid van het vfonds door het gehele land.

Aangesloten Organisaties

Eind 2016 waren er 48 aangesloten organisaties.

Donateurs

Eind december 2016 zijn er 1.748 donateurs. Het aantal groeit . Het bestuur streeft naar meer donateurs. Dit is van groot belang, aangezien ook zij mede zorgdragen voor de financiële middelen om een waardige herdenking te kunnen blijven organiseren

Aanwezigheid bestuursleden bij herdenkingen en andere manifestaties

Het bestuur van Stichting Herdenking 15 Augustus 1945 ontvangt uitnodigingen om bij herdenkingen en manifestaties aanwezig te zijn. Zo is het bestuur vertegenwoordigd bij de nationale herdenking op 4 mei op de Dam in Amsterdam, waar ook namens de Indische gemeenschap een krans wordt gelegd. Ook bij de Auschwitzlezing is het bestuur vertegenwoordigd. Voorts is het bestuur jaarlijks aanwezig bij de herdenkingen van de vrouwenkampen en de jongenskampen en de Indiëherdenking in Roermond.

Publiciteit

Naast de NOS-uitzending op 15 augustus was er landelijk veel persaandacht. Een greep uit de media: uitgebreid interview met voorzitter Erry Stoové in het Algemeen Dagblad en de NRC . Ruim aandacht was er voor de spreker op het veld, Frans Leidelmeijer: o.a. interview in landelijk dagblad Trouw, te gast in het tv-programma *Met het Oog op Morgen*, diverse interviews op NPO Radio 1 en 4. Meerdere keren was er redactionele aandacht in de Telegraaf voor zowel de herdenking op 15 augustus als die op 14 augustus.

NPO-uitzending 's middags en 's avonds met **Gert Oostindie, Frans Leidelmeijer en Blaudzun**. Blaudzun sprak bij diverse landelijke radioprogramma's over zijn unieke optreden op 15-08. Pamela Pattynama, moderator van de Indische Salon *Thuis in Beeld* van 15-8, werd geïnterviewd door NPO Radio 4 over de Salon. Daarnaast was er in de VPRO-gids in de week vóór 15-8 aandacht voor de fotocampagne *Thuis in Beeld*. Op 16-8 meldde een artikel in het AD "De nationale Indiëherdenking wordt een familietraditie" dat er steeds meer families met (klein)kinderen naar de herdenking komen.

Actuele ontwikkelingen

Het 1e concept ambitiesdocument Internationaal Park in de gemeente Den Haag is, na vele protesten, door de gemeente ingetrokken. Over de plannen voor een samenvoeging van meerdere parken tot één park wordt nog steeds nagedacht. Er zijn gesprekken met de gemeente gaande.

Het Indisch Monument is in het Westbroekpark gelegen. Het monument is een plaats waar mensen komen om te herinneren en bezinnen. Er worden het hele jaar door bloemen gelegd en met enige regelmaat wordt as van een overledene achter het monument verstrooid. In de Indische gemeenschap is grote zorg ontstaan over de activiteiten rondom het Monument. Hoewel het monument in de plannen nauwelijks wordt genoemd, is het Westbroekpark en de omgeving van het Monument wel in de plannen betrokken.

Bij de overdracht van het Monument aan Stichting Herdenking 15 Augustus 1945 en aan de gemeente Den Haag is destijds de zorgplicht van de stichting nadrukkelijk opgenomen. De stichting is verantwoordelijk voor de activiteiten die bij het monument plaatsvinden. Vanuit die verantwoordelijkheid volgt het stichtingsbestuur de bovengenoemde ontwikkelingen dan ook nauwgezet.

Verslag financiën

Zie het financiële verslag.

Ook in 2016 kon Stichting Herdenking rekenen op twee belangrijke subsidiegevers:
- Het Ministerie van VWS, dat een instellingssubsidie toekende voor de herdenkingen op 14 en 15 augustus.

- Het vfonds (Nationaal Fonds voor vrede, vrijheid en veteranenzorg), dat een instellingssubsidie toekende voor exploitatiekosten en de uitvoering van projecten.

Bestuurssamenstelling tot 15 oktober 2016

De heer E. Stoové, Voorzitter

De heer A.L. Speijers, Vice-voorzitter / Coördinator Accommodatie

Mevrouw J.A. Hertzberger-van Huls van Taxis, Secretaris

De heer L. Mesman , Penningmeester

De heer J.G.A. Brandt, Coördinator herdenking IM

Mevrouw E. Wiessner, Coördinator cultureel programma

De heer J. Sijmonsbergen, PR en communicatie

Aftredende bestuursleden en adviseurs

Half oktober traden Jacques Brandt, coördinator Indisch Monument en Elisabeth Wiessner, coördinator cultureel programma, af.

Het nieuwe bestuurslid de heer Frank Marcus, coördinator Indisch Monument, trad aan.

Commissie van Advies

Deze commissie kwam in 2016 1 keer bij elkaar om het bestuur te adviseren op strategisch terrein.

De volgende leden zijn lid:

Harald Bergmann, Ben Bot, Andrée van Es, Joty ter Kulve, Peter Neeb, Ricci Scheldwacht en Peter Steenmeijer.

Secretariële medewerking

De veelomvattende secretariële medewerking werd ondersteund door

Mevrouw M.J.A. Arntz-de Nijs, Ambtelijk secretaris

Zij trad terug per 31 december 2016.
